

STRUČNÉ STAVEBNÍ DĚJINY OLOMOUCKÉ PEVNOSTI V KONTEXTU S PARKÁNOVÝMI ZAHRADAMI

Ještě nedostavěná pevnost byla v prosinci 1741 dobyta pruskými vojsky Fridricha II. a 27. prosince 1741 byla v klášteře Hradisko u Olomouce vyjednána kapitulace města a to bylo následně obsazeno pruskými vojsky. Ti zde ale nezůstali dlouho, protože v noci z 22. na 23. dubna 1742 urychleně opustili město z důvodu mobilizace rakouských vojsk na jižní Moravě. Dne 11. června 1742 byl podepsán takzvaný Vratislavský smír mezi Pruskem a Rakouskem a Olomouc se stala hraniční pevností, bránící postupu nepřátelských vojsk na Vídeň ze Slezska a východního Pruska. V tomto období rovněž došlo k rozhodnutí postavit z Olomouce skutečně na tehdejší dobu vojensky nedobytné město. Císařovna Marie Terezie pověřila tímto úkolem generálmajora, inženýra Pierra Filipe hrabě Bechade de Rochepine. V letech 1747 – 1757 tak byla vybudována úplná bastionová pevnost. Zkouškou válečného konfliktu prošla olomoucká pevnost nedlouho po svém vybudování. Od 31. května do 1. července 1758 bylo město v rámci „Sedmileté války“ mezi Rakouskem a Pruskem, obléháno pruskými vojsky. Na město bylo vypáleno 103 533 dělových koulí, 25 624 pum a granátů a 700 projektilů. Byla poškozena celá řada domů v „městě za hradbami“, o čemž svědčí dobové záznamy majitelů těchto objektů se stížnostmi na poškození vlastního majetku a sužování válečnými útrapami až k rukám samotné císařovny. Posílené barokní opevnění vydrželo nápor obléhatelů a následně dne 30. června téhož roku v bitvě u Domašova byla pruská vojska poražena. Téhož roku bylo rozhodnuto o vybudování sedmnácti, následně jedenadvaceti pevnůstek okolo města. Napoleonské války počátku 19. století se samozřejmě dotkly i města Olomouce. Město se dostávalo postupně do rukou různých vojsk. V pevnostním systému města, které tvořily pouze hradby a bastiony nýbrž i vojenské kasárna, prachárna, zbrojnice atd., sloužily tyto prostory i jako vězení. Nejslavnějším vězněm zde byl napoleonský francouzský generál Lafayette. Naopak ubytováním poctil město ruský generál Suvorov.

Jihozápadní obvod olomoucké pevnosti byl nejohroženější částí celé pevnosti a nepřátelský útok byl nejpravděpodobnější z této strany, neboť terén před pevností se zvedal k západu, k Tabulovému vrchu a byl zde hlavní komunikační příjezd od Brna. Proto zde stačila k hájení jen jedna brána a tu ještě postavili úmyslně stranou komunikace, aby neležela v přímé linii dostřelu při obléhání. V pozdější době musela být věnována branám ta největší péče. Brány vyžadovaly většího počtu vojska a obránců. Stavby byly finančně nákladné, ve středověku měly věže a před branou se stavěly doplňovací stavby a zajištění.

K zrušení olomoucké pevnosti došlo císařským nařízením ze dne 9. března 1886. Tento dokument, který byl do Olomouce doručen až v listopadu téhož roku, umožnil bourání hradeb a tím další rozvoj města. Avšak již roku 1876 byla ve městě zbourána takzvaná „Hradská brána“, směřující z „Předhradí“ nynější ulicí Masarykovou až k nádraží. Na místě této brány byly postaveny nájemní domy a tak bylo pokračováno i v dalších částech města. Jakmile byl učiněn počátek uvolňování hradeb kolem města bouráním bran, následovalo pak i zrušení pevnosti roku 1886. Pro rozvoj města hodlala městská rada zakoupit pevnostní pozemky. Vojenská správa souhlasila s prodejem patrně za ústní podmínky, že město pevnostní hradby odbourá, aby v budoucnosti nemohla být pevnost použita nepřítelem.

V inkriminované době navštěvoval Olomouc Ing. Arch. Camillo Sitte z Vídně (1843 – 1903), žák olomouckého rodáka Rudolfa Eitelbergera. Byl ředitelem průmyslové školy ve Vídni a zabýval se zastavovacími plány starých měst a pro Olomouc navrhoval regulační plán starého města, kterým se měla vojenské správě prokázat možnost zástavby pevnostních pozemků. Olomoučanům přednášel 12. září 1894 o regulačním plánu a rovněž o plochách, které „na míli od hradeb“ nesměly být využívány pro zástavbu. V Sitteho dochované plánové dokumentaci se objevily i námi zkoumané plochy. Autor mluvil na své přednášce o ojedinělosti památky a o charakteru první pevnosti Olomouc v českých zemích, bude li tato stavba zachována. Uvedl také příklady z jiných evropských měst, především Vídně a Paříže

Ke zrušení olomoucké pevnosti došlo císařským nařízením ze dne 9. března 1886. Tento dokument, který byl do Olomouce doručen až v listopadu téhož roku, umožnil bourání hradeb a tím další rozvoj města. Avšak již roku 1876 byla ve městě zbourána takzvaná „Hradská brána“, směřující z „Předhradí“ nynější ulicí Masarykovou až k nádraží. Na místě této brány byly postaveny nájemní domy a tak bylo pokračováno i v dalších částech města.

ZKRÁCENÁ STAVEBNÍ HISTORIE DOMŮ č. 8, 10, 12, 14

OBJEKT č. 8

První zmínky o proboštovi, po děkanovi druhém nejvýznamnějším hodnostáři olomoucké metropolitní kapituly, který zastával funkci správce hospodářských záležitostí, pochází z roku 1207 Kapitulní proboštsví se již v raném středověku nalézalo na nynějším místě, za ženským augustiniánským klášterem, který byl založen v roce 1364 a jehož kurátorem byl kapitulní probošt. Mezi nejvýznamnější a také nejznámější olomoucké probošty patřil nepochybně Augustin Kasenbrot, který užíval rovněž humanistický pseudonym Augustin Olomucensis. Za jeho funkčního období probošta, v letech 1506-1513, bylo proboštsví přestavěno na reprezentativní palác s významným mobiliářem a sbírkou antických památek. Znovu bylo proboštsví manýristicky upravováno v roce 1619.

Z archivních pramenů víme, že objekt bývalého kapitulního proboštsví byl několikrát přestavován a jeho nynější podoba v jádru pochází z prvního desetiletí 18. století. Za třicetileté války bylo proboštsví z velké části poničeno. Patrně jako první bylo obnoveno pravé uliční křídlo a po něm v roce 1678 hlavní uliční křídlo s monumentálním sloupovým portálem. Ve stejné době vzniklo i jádro západního dvorního křídla s pozoruhodným barokním portálem s rovným nadpražím, zhotoveným kameníkem, který snad pocházel z okruhu řemeslníků činných na biskupských klášterních stavbách, spojovaných s osobností císařského architekta G. P. Tencally.

Nejstarší podoba proboštsví, ještě před raně barokní přestavbou, realizovanou kolem roku 1684, je zachycena na mědirytině Univerzitní teze z roku 1676, která znázorňuje vedutu Předhradí s hořící takzvanou Novou bránou, zapálenou bleskem dne 27. dubna 1675. Budovu proboštsví lze zřetelně identifikovat na starých vedutách města od jihu, kde jsou schematicky zachyceny i zadní křídla kanovnických rezidencí. Vlastní nádvoří proboštsví nejsou starými plány ani grafickými listy doloženy a proto jsou prezentovány dvě velmi významné dobové fotografie nádvoří při jeho stavebních úpravách, uložené ve fototéce olomouckého Vlastivědného muzea. Obě reprodukované fotografie jsou součástí Obrazové přílohy tohoto elaborátu. O stavebníkovi průčelního (severního) křídla budovy proboštsví se dozvídáme více informací z archiválií a rovněž vstupního portálu s erbem. Na základě použitého

tvarosloví lze vznik raně barokního portálu zařadit do poslední třetiny 17. století. Nad portálem je osazen erb kapitulního děkana Jana Františka sv. pána Poppena, který dal toto křídlo postavit a to v době, kdy zde přechodně sídlil, protože sídlo kapitulního děkana bylo tehdy neobyvatelné. Podle dosavadních údajů z literatury vzniklo průčelní křídlo s portálem kolem roku 1678.

Jižní křídlo na hradbách, dnes obrácené do parku, dal výrazně barokně upravit probošt František Oedt, který byl proboštem od roku 1717 do roku 1730, kdy byl zvolen kapitulním děkanem. Za probošství Františka Ferdinanda Oedta vznikl v jižním křídle reprezentativní sál, kolem roku 1730 vyzdobený nástrovní freskou a figurálními ornamentálními štukami. Později byla malířská výzdoba sálu rozšířena štukami a o tři rokokové malované supraporty. Slavnostní sál je součástí reprezentativních prostor v patře budovy bývalého probošství. V období baroka byla rezidence probošta od roku 1711 do roku 1716 obsazena Vilémem Albertem hrabětem Kolovratem z Libštejna a od roku 1717 do roku 1730 Františkem Ferdinandem hrabětem Oedtem, v letech 1741-1748 Otto Honoriem hrabětem Eckgem a v letech 1748-1752 Karlem Josefem hrabětem Martinicem. František Ferdinand Oedt, před zvolením do funkce probošta, zastával funkci olomouckého sídelního kanovníka a to v letech 1711-1717. Obýval nedalekou rezidenci v Křížkovského ulici č. 6. V roce 1730 byl zvolen kapitulním děkanem. Narodil se v roce 1673 a zemřel v roce 1741. V kapitule patřil k uznávaným mecenášům církevních staveb a výtvarného umění. Na stavbu poutního kostela v Dubu na Moravě například přispěl částkou 50.000,- zlatých a kostelu ve své závěti odkázal i svůj majetek.

Slavnostní sál v proboštské rezidenci dal upravit kolem roku 1729, kdy vznikla jeho necková klenba s ornamentální a figurální štukovou výzdobou. Době vzniku kolem roku 1730 odpovídá i použitá ornamentika s motivem tradiční pásky. Osobu objednatele určuje proboštův erb na nástrovní malbě, k níž Oedt povolal velkomeziříčského malíře Karla Františka Toppera. Umělec malbu signoval na obojku psa písmeny : C.F.A.T. Z letopočtu, který je na malbě rovněž uveden, jsou spolehlivě čitelné pouze první dvě číslice.

Rokokový zasedací sál olomoucké Univerzity byl v minulosti jídelnou proboštské rezidence. Unikátní je tato prostora bývalého probošství svoji nástrovní malbou o velikosti cca. 12mx5m. Autorství a dataci kolem roku 1730 připsal olomoucký historik umění Rudolf Chadraba českému malíři Karlu Františku Topperovi, narozenému roku 1682 v Chrudimi a zemřelému roku 1738 ve Velkém Meziříčí.

V 19. století byly stěny překryty papírovými tapetami a přibližně od roku 1810 byla papírem přelepena i nástropní freska. Ta byla při opravě sálu v roce 1947 částečně odkryta a opětovně přelepena. K odkrytí malby došlo až v letech 1950-1951, kdy byla malba poprvé restaurována. K druhému rozsáhlému restaurování této části interiéru slavnostního sálu bývalého olomouckého probošství došlo v 80. letech 20. století. Nástěnná malba, provedená klasickou barokní technikou fresco-secco, byla před restaurováním téměř z celé jedné třetiny uvolněna od rákosového podbití a dřevěné laťové konstrukce. K uvolnění malby došlo vlivem zhutněného násypu a zatékání. Po odstranění násypu a opravě střechy byla celá dřevěná konstrukce klenby plošně staticky zajištěna a vzniklé trhliny zatmeleny. Celá plocha malby byla nejprve zajištěna přelepem. Potom byly v půdním prostoru nad sálem odstraněny podlahové fošny, pod nimiž se objevily nosné trámy s uvolněným podbitím. Na tomto podbití byla nasypána vybouraná suť, která byla hlavní příčinou odtržení stropu. Po konzultaci se statikem z olomouckého ateliéru SÚRPMO bylo rozhodnuto strop zavěsit na táhla s podložkami na trámech a pokusit se ho zvednout v celé ploše, pokud možno současně tak, aby nedošlo k jeho dalšímu lámání. Podle návrhu statika byly do trámů provrtány otvory vedoucí přes malbu a to tak, aby nedošlo k vážnějšímu porušení detailů malby. Potom byl strop opatrně zvedán postupným šroubováním matic z tubové strany trámů. Strop se podařilo zafixovat prakticky na původním místě. Kovové části táhel v omítce a ve dřevě byly opatřeny antikoročním nátěrem. Teprve potom bylo odstraněno pomocné lešení, které podpíralo celou plochu malby. Po odstranění přelepů byly umyty zbytky lepidla, celá malba očištěna od staré ztmavlé fixáže a odstraněny přemalby, které se vyskytovaly na celé ploše malby. Zároveň byly sejmuty sádrové tmely s novými retušemi. Trhliny i otvory po táhlech byly vytmeleny. Po zaschnutí a částečné karbonizaci bylo zahájeno retušování. Retuše byly provedeny jako doplňující, tak i scelující, protože se ukázalo, že pod přemalbami z posledního restaurování je malba v celé ploše poměrně dost poškozená. Po provedení retuší byla celá malba restaurována J. Cechem, P. Charapovem a S. Čečem.

Za probošta Viléma Schneebuga, v roce 1874, jak dokládá proboštův erb v tympanonu, bylo toto křídlo výrazně přestavěno v duchu dobového historismu a opatřeno novým pětiosým vstupním rizalitem s monumentálním schodištěm. Rod tohoto olomouckého kanovníka náležel ke staré tyrolské šlechtě a jeho jméno znělo původně Schneeberger. Víme, že 16. října 1555 byl Hansi Schneebergerovi jeho erb rozmnožen a že Rupert Schneeberger obdržel dne 3. března 1581

povolení postavit si u Milsu šlechtické sídlo a nazývat se odtud „von und zu Schneeberg“, jakož i svobodným pánem dědičných rakouských zemí s predikátem „zu Salthus und Platten“, kteréžto privilegium bylo dne 31. srpna 1664 potvrzeno Johannu Wolfgangovi ze Schneebergu.

V roce 1898 provedl renovaci fasád stavitel Franz Langer. V roce 1908 návrh stavitel Jan Hublík ve východním křídle nové schodiště a nový vstup v jižním křídle s vysunutou litinovou stříškou. Stavebníkem byl hrabě Potulický. Na úpravě rezidence se s přestávkami podílel až do roku 1929. V roce 1933 provedl olomoucký stavitel Macharáček další opravu všech fasád v jednotném světlém tónu okru. Obnova fasád byla kolaudována dne 21. června 1933.

V roce 1952 byla provedena adaptace podkroví na studentskou kolej. Plány vypracoval Stavební kombinát jednotného národního výboru v Olomouci. V témže roce byly realizovány úpravy přízemí a patra vstupního křídla, kde došlo ke zrušení točitého schodiště. O čtyři roky později byla z bývalé klubovny zřízena trafostanice. V roce 1969 vyprojektoval J. Šutera z Projekčního střediska Tělovýchovné jednoty Lokomotiva Olomouc vestavbu do půdního prostoru východního křídla s kinosálem, která byla dokončena v roce 1977.

V roce 1973 došlo k opravě všech fasád v okrově béžovém tónu s tmavšími vystupujícími články. O šest let později byla podle projektu OSP v Olomouci rekonstruována jídelna. V roce 1984 byl podle projektu SÚRPMO v Olomouci, vypracovaném již v roce 1981, zřízen bufet a vrátnice v průjezdu. Dva roky poté byla vyprojektována vestavba kanceláří v patře, stavebně realizovaná stavební četou Fakultní nemocnice v Olomouci v roce 1985.

OBJEKT č. 10

K nejstarším dějinám Olomouce se váže i námi sledovaná lokalita s dnes již neexistujícím svatostánkem v podobě kostela sv. Petra a Pavla, stávajícím na jižní straně takzvaného olomouckého „Předhradí“, v místech, kde se v současnosti nachází budova filozofické fakulty Univerzity Palackého, respektive bývalá školní budova „*Komenia*“. Lze předpokládat, že se jednalo již v počátcích o velkofarský kostel takzvaného olomouckého hradskeho okrsku. V pramenech je tento kostel uváděn k roku 1131 jako „*matka všech kostelů olomouckého kraje*“. Význam tohoto kostela vyplývá i z historie jeho založení a jeho významu pro vznik olomouckého biskupství, jehož základy položil ve městě kníže Vratislav. Šlo o první „*biskupský*“ anebo také „*katedrální*“ kostel, který přebudoval olomoucký biskup Ondřej Dubravius. Byl třetím olomouckým biskupem, působícím v letech 1092-1096.

Roku 1131 ale biskupský stolec přesídlil k nově postavenému kostelu sv. Václava a proto byl na počátku 13. století založen u kostela sv. Petra klášter augustiniánek, první ženský řeholní klášter v Olomouci. Nedlouho poté se stal kostel sv. Petra a Pavla rovněž farním kostelem. Z pramenů dále víme, že roku 1455 kostel vyhořel a následně byl přestavěn v gotickém slohu. Dalšími zásadními stavebními úpravami kostel prošel na konci 17. století. Roku 1680 byla k chrámové lodi přistavěna věž. Výrazným způsobem do historie této lokality a kostela sv. Petra a Pavla, kde se rovněž nacházel hřbitov, v pramenech zmiňovaný jako „*zahrada*“, zasáhly reformy císaře Josefa II. (1780-1790). Krátce po zrušení církevních řádů a konfiskací jejich majetku docházelo i k bourání církevních budov, mezi jinými i kostelů. Tento neblahý osud potkal i námi sledovaný kostel. Roku 1792 byla budova stržena, shodně jako blízký farní kostel Panny Marie na Předhradí (dnes v místech kostelní budovy stojí budova Okresní knihovny v Olomouci a hřbitovní plocha původního kostela se nachází v místech parkovacích ploch náměstí Republiky).

V 18. století, od roku 1567, žili minorité, přestěhovaní z lokality „*konviktu*“ do námi sledované oblasti při dnes již neexistujícím kostele sv. Jakuba, postaveném v nedaleké blízkosti zmiňovaného kostela sv. Petra a Pavla. Původně klášterní budovu a kostel využívali řeholnice řádu sv. Augustina. Roku 1213 byl klášter vyloupen a jelikož se lup nacházel v Olomouci, byl nad městem vyhlášen interdikt.

Biskup Stanislav Thurzo v roce 1524 řád a klášter zrušil a ten poté zůstal 43 let neobydlený. Biskup Vilém Prusínovský z Víckova jej roku 1568 předal minoritům. Roku 1643 zde za švédské okupace byla plukovníkem švédské armády Ritterdorffem zřízena strážnice. Roku 1665 darovala městská rada cihly na stavbu kaple sv. Antonína Paduánského. Okolo roku 1680 minorité kostel sv. Jakuba a klášter, za štědré podpory biskupa Karla z Liechtensteinu, vhodně rozšířili a opravili. Díky finanční Liechtensteinově podpoře, se zvýšil i počet kněží řádu na čtyřadvacet. Řád však zahájil budování kláštera nového, to vzhledem k nevhodně situované budově při hradbách. Roku 1734 byla zahájena a roku 1750 byla trojpatrová stavba, projektovaná Matyášem Kniebandlem, dostavěna. Po zrušení řádu, v 80. letech 18. století, zde byla zřízena Zemská nemocnice s porodnicí a nalezincem. Shodně jako v Brně, byla budova zřízena vládou z fondu. Tvořeného částkou více než 200 000 zlatých, který vznikl z prostředků zrušených olomouckých špitálů. Kostel sv. Petra a Pavla byl v 80. letech 19. století zbourán.

Na místě zbouraného kostela vyrostla stavební hmotou výrazná stavba, převyšující okolní spíše drobnou zástavbu barokních kanovnických domů a proboštství. Kanovnických domů bylo v místech nynější Wurmovy respektive Křížkovského ulice celkem čtrnáct.

Budova dřívějšího „*Komenia*“ byla vybudována městem v roce 1902 pro německé vyšší školy s pensionátem a s ústavem učitelek. Dnešní budova, i s traktem a zahradou na hradbách, s pracovny a posluchárnami, včetně tělocvičny, byly rekonstruovány po skončení 2. světové války a do provozu byla budována, k účelu výuky Univerzity Palackého, předána v roce 1946.

OBJEKTY č. 12 a 14

Stavební historie objektů bývalých kanovníckých domů č. 12 respektive 14 na Křížkovského ulici v Olomouci nebyla zpracovávána, protože tyto elaboráty již byly vypracovány v druhé polovině 70 let 20. století fa. SÚRPMO PRAHA, ateliér Olomouc. Reprodukce obou elaborátů jsou uloženy na cd nosiči, který je nezbytnou součástí této práce.

Považovali jsme za nevhodné provádět pouze dílčí excerpta z výše uvedených prací a rovněž jejich případný doslovný opis by nebyl, vzhledem k zadanému a zpracovávanému tématu, vhodný. Přesto se ale čtenář této práce může seznámit s výsledky prací, vyhotovených před třiceti lety, jež jen velmi obtížně, vzhledem k dané situaci (objekty po rekonstrukci a plně využívané pro potřeby UP v Olomouci).

V krátkosti proto jen uvádíme archivně zjištěné majitele obou domů ze spisů, uložených ve sbírkách SOkA Olomouc a v tazvané „Natherově kronice olomouckých domů“

č. 12

1528 – Martin Göschel, olomoucký světící biskup, narozený v Jihlavě, odpadl od katolické víry, oženil se s jeptiškou a žil poté mezi novokřtělci v Mikulově. Na příkaz krále byl chycen, mučen a odsouzen k smrti upálením. Byl ale omilostněn a předán biskupovi k doživotnímu uvěznění

1747 – z Maiersswaldu, olomoucký kanovník

1751 – Wolfgang Leopold Kajetán hrabě Wildenstein, pán z Wildbachu, olomoucký a salzburský kanovník

1774 – Baron Quentl. Roku 1774 byl dům oceněn na 12500,-zlatých

1787 – baron Haugwitz

1820 – hrabě Brandis

1866 – soudně bylo zjištěno, že se v domě nachází studna, deset sáhů hluboká, s dobrou vodou

1890 – hrabě Gallier

1893 – hrabě Anatol d'Orsay

č. 14

1335 – Jindřich, kanovník, držel „dům na rohu“

1671 – Rabatti, kanovník

1747 – hrabě Schrattenbach

1751 – Maxmilián hrabě Hamilton, prelát u sv. Anny, pán na Suchých Krutách (Dürnkrot)

1774 – Ignác Josef baron z Rolsbergu ml. Tohoto roku byl dům oceněn na 7300,-zlatých

1787 – Josef baron Rolsberg

1802 – vikářský dům

1866 – v domě byla studna, 10 sáhů hluboká, s dobrou vodou

ROZBOR DOBOVÉ MAPOVÉ DOKUMENTACE

Zkoumané mapové podklady, které sloužily jako jeden z pomocných historických pramenných podkladů pro vyhotovení analýzy parkánových zahrad v Olomouci, jsou součástí archivních fondů takzvané Šírovy pozůstalosti (Josef Kšíř) respektive Města Olomouc a Univerzitních budov, uložené ve Státním okresním archivu Opava, expozitura Olomouc a Státním archivu Opava, pracoviště Olomouc.

Předložené mapové podklady lze rozdělit do dvou částí :

a) mapy a plány vyhotovené na základě historické analýzy J. Kšířa a V. Nešpora ze druhé poloviny 20. století

b) mapy dobové

Pro lepší pochopení vzniku a rozvoje této zkoumané části Olomouce, takzvaného „Předhradí“ a jeho stavebního vývoje, jsme veškeré podklady, byť výše rozdělené do dvou zkoumaných částí, scelili v jeden celek.

První z použitých pramenů analýzy daného stavu lokality je plán situace Předměstí a zástavby jižního ostrohu olomouckého „Předhradí“ s klášteřem sv. Jakuba. Obdobná analýza je předložena pro další století, kdy v námi zkoumané lokalitě se objevuje půdorysná plocha bývalého kostela sv. Petra a Pavla v rámci nynější budovy filozofické fakulty. Autor J. Kšíř situuje orientovaný kostel do přední části dispozice budovy, kde je i z přiložené dobové fotodokumentace městského špitálu patrné, že se jednalo o volný prostor s hřbitovem okolo stavby kostela.

Nejstarší mapa města, z roku 1644, zaznamenává námi zkoumanou lokalitu pouze schematicky v rámci obrysu „města v hradbách“. Schematický nákres Kšířův, zachycující město a jeho opevnění k roku 1686, hypoteticky naznačuje využívání parkánových ploch pro sadovou výsadbu spíše na jihovýchodní části hradeb, při dnešní ulici Wurmově. Tato hypotéza zřejmě vychází z reálné podoby mapy Olomouce z roku 1696, kde jsou v dané lokalitě shodně zahradní plochy zachyceny. Návrh opevnění města z roku 1699 případné parkánové zahrady či sady a odpočinkové plochy, nezachycuje. Totéž se týká kolorovaného plánu města z roku 1757. Následující mapový pramen, plán města z roku 1796, námi zkoumanou lokalitu zachycuje, navíc i se jmény držitelů jednotlivých nemovitostí ve městě, avšak parkánové plochy zachycuje

pouze schematicky, bez jakékoliv zmínky o zahradách. Následující mapy města Olomouce, zachycují spíše plánování výstavby hradební fortifikace avšak již schematicky zachycuje tento plán existenci zahrad na parkánových plochách po takřka celém obvodu jižní a jihovýchodní části hradební pevnostní linie.

Naprostou výjimkou je mapa datovaná historikem Nešporem léty 1820 – 1830. tento odhad doby vzniku je naprosto reálný, protože další z map, datovaná 1828, je takřka věrnou kopií výše zmíněného pramene. Na obou, pro naši práci nesmírně cenný podklad, se nachází schematicky zachycené typologie pravidelných zahrad na parkánových plochách, za objekty č. 8- č. 14. Další z map, z konce 19. století, zaznamenává schematicky v tmavém pásu zahrady na ploše parkánových ploch, shodně s výše uvedenou mapou. Mapový podklad, rehabilitace a zástavby města z roku 1890, vyhotovený Camillo Sittem, zachycuje námi sledovanou plochu parkánových zahrad pouze ve schematické podobě zahrad s vysázenými stromy, větší pozornost je věnována zástavbě „za hradbami města“.

Z roku 1935 pochází mapa města, definující hradební zdivo, parkánové plochy, avšak absentující v další konkretizaci využití těchto prostor. Taktéž shodnou vypovídací hodnotu má plán z roku 1950 a další, ze sedmdesátých respektive osmdesátých let 20. století.

Zpracoval: PhDr. Karel Žurek
duben 2010